

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата психологічних наук, доцента, доцента кафедри психології
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
Шеленкової Наталії Леонідівни на дисертаційну роботу
Чупіної Катерини Олександрівни «Соціальна-психологічна реабілітація
студентів з обмеженням життєдіяльності засобами інклюзивного туризму»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 053 Психологія**

В сучасному суспільстві особливої актуальності набуває питання соціально-психологічної реабілітації через політику держави щодо створення інклюзивного середовища та залучення осіб з інвалідністю до суспільного життя, підвищення державних гарантій для осіб з інвалідністю та створення безбар'єрного середовища. Разом з цим, кількість осіб з інвалідністю, які здобувають вищу освіту збільшується, що вимагає від закладів вищої освіти своєчасного реагування та розв'язання проблеми навчання і соціального студентів з обмеженням життєдіяльності.

Відтак, є необхідність створення комплексної системи соціально-психологічної реабілітації та психолого-педагогічного супроводу студентів з обмеженням життєдіяльності в умовах закладу вищої освіти. підвищення компетентності професійної діяльності науково-педагогічних працівників, які спрямовані на опанування новітніх технологій роботи зі студентами з обмеженням життєдіяльності, зважаючи на нозологію та індивідуальні потреби здобувача.

Зважаючи на вищевикладене, а також беручи до уваги політику держави щодо створення інклюзивного освітнього середовища, розробку нових форм та методів реабілітації осіб з інвалідністю, запити суспільства на дотримання міжнародних стандартів у сфері рівності, актуальність дисертаційної роботи Чупіної К.О. не викликає сумнівів та заперечень.

Важливість та затребуваність дослідження обумовлюється і тим, що тема дисертації є складовою наукової держбюджетної теми «Соціально-психологічна реабілітація дітей та молоді з особливими освітніми потребами засобами інклюзивного туризму» (державний реєстраційний номер: 0119U103978) Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, яка презентована вступом, трьома розділами, висновками до розділів, загальними висновками, списком використаних джерел, додатками, що відповідає вимогам щодо дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Аспірантка на достатньому науковому рівні обґрунтувала вибір теми, її актуальність, визначила мету, завдання, об'єкт, предмет, аргументувала використання обраних методів дослідження.

На достатньому рівні обґрунтовано теоретичні засади соціально-психологічної реабілітації та впливу інклюзивного туризму, як виду реабілітації.

Варто відзначити значущість розробленої структурно-функціональної моделі соціально-психологічної реабілітації студентів з обмеженням життєдіяльності засобами інклюзивного туризму, що включає організаційний, технологічний та результативний рівень.

До позитивних моментів дисертаційної роботи слід віднести розгляд досвіду реалізації проєкту «Культурно-рекреаційно-туристична Черкащина: інклюзивно-соціальна 3D-карта» (грант від Українського культурного фонду).

Не викликає сумніву і практичне значення одержаних результатів. Основні положення, викладені в дисертації, можуть використовуватися науково-педагогічними працівниками, психологами, батьками здобувачів вищої освіти з обмеженням життєдіяльності, з метою обрання оптимальних форм та методів реабілітації та супроводу; науково-педагогічними працівниками у процесі викладання навчальних дисциплін «Інклюзивний туризм», «Психологія

інклюзії», «Соціальна робота в інклюзивному середовищі», «Організація та методика соціально-психологічного тренінгу».

Позитивно оцінюючи в загальному дисертаційне дослідження Чупіної К. О., необхідно зупинитися на моментах, які носять рекомендаційний та дискусійний характер:

1. У переліку завдань дослідження бажано виокремити обґрунтування структурно-функціональної моделі соціально-психологічної реабілітації здобувачів вищої освіти з обмеженнями життєдіяльності в умовах ЗВО засобами інклюзивного туризму.

2. У п.1.1, на нашу думку, доцільно здійснити розгляд та аналіз ключових понять дослідження, таких як «особи з інвалідністю», «особи з особливими освітніми потребами», «особи з обмеженнями життєдіяльності».

3. В структурно-функціональній моделі соціально-психологічної реабілітації студентів з обмеженнями життєдіяльності в умовах ЗВО засобами інклюзивного туризму в розробці результативному блоці можна було б виокремити компоненти, критерії і показники, рівні, і, відповідно, результат.

4. Було б цілком логічно, якби сформульовані висновки більш чітко кореспондувались із завданням дослідження.

5. Вибір методик емпіричного дослідження має бути обґрунтованим та відповідати визначеним компонентам стану психологічної реабілітації студентів з обмеженням життєдіяльності в умовах ЗВО (що відображається в програмі констатувального етапу дослідження).

Варто зазначити, що зроблені зауваження суттєво не знижують наукової і практичної цінності здійсненого дослідження, яке є ґрунтовною працею, і характеризує Чупіну К.О. як наполегливого і досить зрілого науковця, здатного осмислено підходити до дослідницьких завдань.

Основні положення й результати дисертаційного дослідження викладено у 27 (22 одноосібних) публікаціях автора, із яких 5 висвітлюють основні наукові

результати дисертації (з них 1 – у зарубіжному періодичному науковому виданні, 1 – у наукометричній базі Scopus), 9 – апробаційного характеру, 13 – додатково відображають наукові результати дисертації.

Аналіз дисертації та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дисертація Чупіної Катерини Олександрівни «Соціальна-психологічна реабілітація студентів з обмеженням життєдіяльності засобами інклюзивного туризму» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомe теоретичне і прикладне значення, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог щодо оформлення дисертації» (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за №155/30023) та пп. 9-16 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №167 від 06.03.2019 р., зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №979 від 21.10.2020), і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія.

Рецензент,
кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

Н. ШЕЛЕНКОВА

